

Krajevna skupnost kot okvir preprečevanja mladinske odklonskosti — stališča krajanov

Bojan Dekleva*

Uvod

Razmišljanje o krajevni skupnosti kot okviru za izvajanje dejavnosti, ki naj preprečuje¹ mladinsko odklonskost, se umešča v širša razmišljanja, ki jih razvijajo različne strokovne panoge, ki se teoretično in praktično ukvarjajo s človekom. Ta razmišljanja običajno označujemo z imenom »skupnostne usmeritve«. Skupnostna usmeritev pomeni poudarjanje vloge skupnosti, kot prostorsko omejene celote formalnih in neformalnih odnosov med ljudmi, institucijami in njihovim okoljem, za razliko od usmeritev, ki se bodisi ukvarjajo le s posameznikom in njegovimi značilnostmi, ali pa dajejo prednost predvsem normativnim, institucionaliziranim, formalnim značilnostim in strukturam družbe.

Na področju vede o družbenih odklonskosti (oziroma vede o obravnavanjih odklonskosti) bi skupnostna usmeritev pomenila, da se ne ukvarjamo več pretežno z značilnostmi, ki ločijo (posameznega) devianta od nedelegantov, niti ne zgolj z normativnim izgraevanjem formalnih ustanov, ki sankcionirajo odklonsko vedenje. Veliko težje pa je opredeliti, s čim naj bi se torej taka skupnostno usmerjena veda ukvarjala. Sklicevanje na »skupnostne usmeritve« ima v sodobni literaturi mnogokrat pridanih modnosti, saj ugotavljamo, da se ta pojem uporablja v zvezi z najrazličnejšimi, med seboj celo nasprotnimi nameni, dejavnostmi, pojavi.² Morda pa lahko najdemo določen skupni imenovalec skupnostnim usmeritvam v dveh elementih:

— v poudarjanju lokalnosti, torej prostorske omejenosti dejavnosti, majhnosti, preglednosti, ki po drugi strani pomeni manjšo ali drugačno odvisnost od centralno in družbeno globalno načrtovanih in nadzorovanih dejavnosti;

* Bojan Dekleva, dipl. psih. magister, višji raziskovalni sodelavec na Inštitutu za kriminologijo, Trg osvoboditve 11, 61000 Ljubljana.

¹ Medtem ko je osnovni pojem glagola »preprečevati« jasn (to je, ukrepati, da se nekaj ne bi zgodilo), pa je pri različnih poskusih operacionalizacije tega pojma vedno manj jasno, v čem je pojmovni razloček »preprečevanja« v odnosu do drugih pojmov s tega področja. S »preprečevanjem« pomenjujejo vse, kar kdorkoli dela v zvezi z odklonskosti. Pri taki »inflatorni« uporabi pojem »preprečevanje« nastopa predvsem kot garant družbene zaželenosti in srejemljivosti delovanja, ali pa kot zaščitni znak subjektivih dobrih namenov. Več o tem glej pri Dekleva, 1984.

² O načinih uporabe, izvorih in pomenih izraza »skupnostna usmeritev« glej Dekleva, 1985.

— v poudarjanju dezinstitutionalizacije dejavnosti, torej v določenem nezaupanju formalnim ustanovam ter poudarjanju potrebe po upoštevanju neformalnih iniciativ in povezav med ljudmi.

Se drugače bi lahko skupnostno usmeritev na področju kriminologije ali razvijanja družbene reakcije na odklonskost pripisali dvema pobudama ali razvojnima tokovoma:

— eden je naraščajoča zavest o neuspešnosti represivnega odzivanja na odklonskost, ki ga v sodobnih družbah menda celo spremlja veliko naraščanje stroškov delovanja represivnih družbenih organov. Tako razmišljanje išče v skupnostnih usmeritvah cenejše in/ali uspešnejše načine obravnavanja deviantov, po možnosti spremljane z vedno popularnimi retorikami o humanizaciji tretmanov

— če lahko zgoraj omenjenemu razmišljanju rečemo, da na nek način pristopa k problemu z njegove negativne strani — že uresničenih odklonskih vedenj — pa drugi razvojni tok išče skupnostne rešitve iz bolj pozitivnih, recimo jim pozitivno-utopističnih pobud. V razvijanju skupnosti vidijo predvsem preprečevalne učinke, oziroma še bolj možnost povečevanja kvalitete življenja, predvsem njegovih psihosocialnih vidikov, ki naj jih spremlja določeno prevrednotenje družbenih vrednot.

Obema vrstama pobud za iskanje skupnostnih modelov odzivanja na odklonskost pa gotovo botrujejo pogoji in okoliščine civilizacije sodobnega (razvitega) sveta, ki je v veliki meri svet urbanega življenja, življenja, ki je sestavljeno iz mnogih med seboj diferenciranih in segregiranih prostorov preživljanja dneva, kar pa spet ustvarja diferenciacijo in bolečo segmentacijo področij zadovoljevanja človekovih potreb. Modus človekovega odnosa z družbo in s so-ljudmi se (po Durkheimu) spreminja iz modela mehanične v model organske solidarnosti, to pa pomeni počasnejši ali hitrejši razkroj mehanizmov prvotnega, tradicionalno poznanega neformalnega družbenega nadzorstva. Za to pa pravzaprav gre. Z upadom neformalnega nadziranja se pojavlja potreba po razvijanju in krepitvi formalnih ustanov družbenega nadziranja, z njimi pa številne negativne in nezaželjene posledice.

En del razvijanja skupnostnih usmeritev v kriminologiji izhaja prav iz zgoraj opisane refleksije in poskuša v sodobnem svetu iskati in razvijati elemente družbenega življenja in struk-

tur, ki naj bi zagotavljali ponovno uveljavitev lokalne skupnosti in mehanizmov neformalnega družbenega nadzorovanja. Na tem mestu lahko na kratko predstavimo eno od konceptualizacij tega problema. Gre za Galtungov »tribarvni«³ model družbenega reagiranja na odklonskost, ki ga pogosto citirajo britanski, nizozemski in deloma skandinavski pisci.

Galtung izhaja iz pogosto omenjenih dveh konfliktnih modelov obravnavanja deviantov. Prvi naj bi temeljil na zamisli zakonitosti in pravičnosti, s čimer gre tudi zamisel varovanja pravic posameznika. Ta model, ki ga lahko imenujemo tudi pravni ali sodni, je Galtung zgodovinsko navezal na poskuse buržoazije, upreti se fevdalni samovoljnosti, ter ga označil z modro barvo. Drugi model temelji na zamisli ekonomske in socialne pravičnosti, ki naj bi jo zagotavljala in uresničevala moderna »socialna« država (blagostanja) preko svojih socialnih služb in drugih tako imenovanih »družbenih dejavnosti«. Prevladujoči koncepti v teh dejavnostih niso koncepti pravičnosti, temveč tretmana, rehabilitacije in usposabljanja. Ta model naj bi zgodovinsko pomenil prevladujoč način pomirjevanja konfliktov med kapitalistično državo in delavskimi upori ter ga je Galtung označil z rdečo barvo. Po kritični analizi (neuspešnosti) obeh modelov Galtung predlaga tretji, »zeleni« model, ki naj bi bil menda ustrežnejši »post-industrijski« družbi. To je »participativno-sodelovalni« model, ki naj bi temeljil na aktivnejšem sodelovanju državljanov na lokalnih ravneh, ob hkratni decentralizaciji struktur državnih organov. Lokalna zasidranost dejavnosti naj bi upoštevala pojmovanja krajanov o smiselnosti ukrepov, naj bi namesto kaznovanja in maščevanja (tudi preoblečenih v pomoč, tretman in rehabilitacijo) razvijala predvsem poravnavanje konfliktov, povrnitev povzročene škode, večjo pozornost potrebam žrtev kaznivih dejanj. Pravičnost naj bi ne bila več pojmovana kot formalnodržavna, temveč kot lokalnoskupnostna, pomoč pa kot organizacija skupnosti, ki naj ob dovoljevanju večje lokalne iniciativnosti omogoči tudi povečano lokalno družbeno nadzorovanje in integracijo.

Kljub očitnim romantizirajočim in idealizirajočim aspektom⁴ »zelenega« modela pa je le-ta

³ Po Joutsen, 1983, in McClintock, 1985.

⁴ Skiciranemu »zelenemu« modelu in nasploh skupnostnim usmeritvam očitajo, da ne razrešujejo nekaterih problemov, oz. da ustvarjajo nove. Med temi problemi omenimo le dva pomembnejša: s sta-

med vsemi tremi edini, ki sploh dopušča razmišljanje o neformalnih povezavah in dejavnostih v lokalnih skupnostih, o njihovem preprečevalnem učinku, o možnostih razvijanja obstoječih ali novih oblik dejavnosti v lokalnih skupnostih.

Zamisel o razvijanju participativnega modela obravnavanja deviantov ali o razvijanju skupnostnih preprečevalnih dejavnosti pa zahteva razmislek o tem, kaj danes lokalna skupnost sploh je (v urbaniziranem okolju), kaj zmore in kaj hoče. Še naprej se moramo spraševati, ali je urbana lokalna skupnost še kaj več od tam zaposlenega uslužbenca ali funkcionarjev osnovne teritorialne enote družbenopolitične organizacije, oziroma ali je lokalna skupnost sploh kaj enotnega in ne le nepovezana in heterogena mreža podskupin, posameznikov.

Ali ni mogoče ob ugotovitvah, da je »prevladujoč način obravnavanja skupnih zadev v krajevnih skupnostih formalno-manifestativen«⁵, ali da »so krajevne skupnosti premalo obrnjene k humanizaciji in socializaciji odnosov med ljudmi, medtem ko so usmerjale svoje delo predvsem na področje komunalne dejavnosti in SLO«⁶, ugotoviti, podobno kot ugotavlja Hoghughy⁷ za razmere Velike Britanije, da sam koncept lokalne skupnosti z vsemi svojimi podtoni in implikacijami predstavlja določeno romantizacijo stvarnosti? Romantizacijo v tem smislu, da ob deklarativnem opredeljevanju vloge krajevne skupnosti ter omenjanju stalno istih, vendar nikdar uresničenih nalog⁸ krajevne skupnosti nastaja stalen razkorak med stvarnostjo in željami ter predstavami.

lišča modela zakonitosti in pravičnosti predvsem ni jasno, kakšen naj bi bil odnos med lokalno pojmovano ter širše družbeno sprejeto in uzakonjeno »pravičnostjo«. Konkretno gre za vprašanje, kako v lokalnih skupnostih dejavnostnih varovati posameznikove pravice ter kako zagotavljati tako imenovane širše družbene interese. Kritičen napad iz druge strani pa skupnostnim usmeritvam predvsem zameri, da v praksi pod geslom humanizacije ali večje uspešnosti tretmana uveljavljajo »širjenje mreže« nadzorovanja ter ustvarjajo »nadzorstveno družbo« (na primer Cohen, 1979).

⁵ Tanjšek, 1980.

⁶ O preprečevanju..., 1974.

⁷ Hoghughy, 1983.

⁸ Razpravljavci na strokovnih razpravah, problemskih konferencah in drugih srečanjih opozarjajo na dejstvo, da se skozi daljše časovno obdobje na takšnih srečanjih pojavljajo stalno iste naloge, denimo krajevne skupnosti v preprečevanju mladinskega prestopništva. Te naloge so take, da se

Cilji raziskave — dojemanja predstavnikov krajevnih skupnosti

V raziskavi⁹ o preprečevanju mladinske odklonskosti v krajevnih skupnostih smo v več izbranih krajevnih skupnostih poskušali akcijsko razvijati in izvajati preprečevalne programe, ki naj bi vključevali takó mladino (v smislu posameznikov ali mladinskih skupin) kot tudi različne organizirane krajevne subjekte. Z animiranjem tako enih kot drugih smo želeli odpirati nove možnosti uveljavljanja (mladih) krajanov, nove prostore legitimnega delovanja, prekinjati začarane kroge konfliktnih strategij med stigmatiziranimi mladinci in drugimi prizadetimi krajevnimi subjekti, iskati možnost vzpostavljanja komunikacijskih vezi med enimi in drugimi protagonisti konfliktnih strank.

Razvijanje takšnih akcijskih programov je bilo mogoče (zaradi materialnih, kadrovskih in časovnih omejitev) le v nekaj izbranih krajevnih skupnostih. Čeprav smo v teh krajevnih skupnostih razvili mnogo stikov z najrazličnejšimi ljudmi, organizacijami in skupinami, in torej imeli možnost celovito in temeljito oceniti tamkajšnja razpoloženja, dojemanja in stališča, pa ni bilo povsem jasno, v kolikšni meri je mogoče ta spoznanja posplošiti na celoten ljubljanski prostor, na katerega se je raziskava nanašala. Da bi dobili več informacij (čeprav manj poglobljenih) iz širšega prostora, smo se odločili za anketno zbiranje informacij iz vseh ljubljanskih krajevnih skupnosti v zvezi s problematiko mladinske odklonskosti in njenega preprečevanja.

Anketiranje je potekalo konec leta 1984 in je zajemalo 130 krajevnih skupnosti petih ljubljanskih občin. Anketiranje je potekalo pisno in dvo-stopenjsko: s prvim dopisom smo zaprosili tajništva krajevnih skupnosti za imena, naslove in funkcijo svojih krajanov, za katere menijo, da se ukvarjajo z vprašanji mladine in mladinske odklonskosti in da ta vprašanja najbolj poznajo, oziroma lahko vplivajo pri odločitvah v zvezi

njihova vsebina ne uresniči, ter jih potem na naslednjem srečanju spet znova odkrivajo. Za primerjavo glej materiale takšnih srečanj na republiški, mestni in občinski ravni:

O preprečevanju..., 1974; Predlogi..., 1980; Gradiva..., 1982; Problematika..., 1982.

⁹ Preprečevanje odklonskosti mladine v krajevnih skupnostih. Inštitut za kriminologijo, Ljubljana 1985. Raziskavo sta sofinacirali Mestna raziskovalna skupnost Ljubljane ter Posebna raziskovalna skupnost za družbeno infrastrukturo.

z njimi. Z drugim dopisom smo tem ljudem poslali anketo ter jih zaprosili, naj jo sami ali s pomočjo še koga izpolnijo in vrnejo.

Anketa je obsegala 26 vprašanj, od katerih jih je bila približno polovica odprtega tipa. Razdeljena je bila na štiri vsebinska področja:

— vrsta in obseg odklonskih vedenj mladine ter ocena občutkov ogroženosti krajanov v zvezi z njimi;

— ocene o aktivnosti mladine v krajevnih skupnostih, njenem vključevanju v različne oblike dejavnosti, dobre in slabe izkušnje sodelovanja z mladino;

— obravnavanje odklonskih pojavov v krajevnih skupnostih v sodelovanju s strokovnimi ustanovami ter predlogi za spremembe;

— preprečevalne dejavnosti v krajevnih skupnostih in ocena potreb po usposabljanju ter razvijanju novih preprečevalnih dejavnosti.

Vrnjene ankete nam je poslalo 64 ljudi iz 61 krajevnih skupnosti, kar pomeni malo manj kot polovico vseh ljubljanskih krajevnih skupnosti. Predstavniki 14 krajevnih skupnosti so namesto ankete poiskali drugačen, pisen ali telefonski stik z nami. Razlagali so predvsem, zakaj ankete ne bodo izpolnili. Najpogostejša obrazložitev je bila, da v krajevnih skupnostih nimajo nikogar, ki bi se s to problematiko ukvarjal oziroma imel nad njo pregled. S to obrazložitvijo so se v različnih kombinacijah povezovale trditve, da v njihovi krajevni skupnosti takih pojavov ni, ali pa alternativno, da o tem ve vse lokalni varnostnik, ki da je tudi pristojen za dajanje takih informacij. Na take pomisleke smo odgovarjali, da so za nas pomembne informacije tudi iz krajevnih skupnosti, kjer teh problemov ne čutijo, oziroma da nas zanimajo ravno znanave in ocene krajanov, ne pa zunanjih strokovnih delavcev, ki se s krajevno problematiko odklonskosti pojavov mladine ukvarjajo poklicno.

Ankete smo analizirali ločeno glede na tip krajevne skupnosti, oziroma na dimenzijo urbanosti-ruralnosti. Oblikovali smo tri razrede: stare mestne krajevne skupnosti, periferne mestne krajevne skupnosti ter obmestne krajevne skupnosti. Odgovore na anketo smo nato razvrščali v frekvenčne distribucije, skupno ter ločeno za vsakega od omenjenih treh razredov.

Zaradi številčne omejenosti vzorca nismo opravljali zahtevnejših statističnih analiz. Čeprav je stopnja odgovarjanja na ankete malo

manj kot 50%, pa teh 50% dejansko zajema polovico vseh krajevnih skupnosti. Ker so vrstne ankete razmeroma enakomerno porazdeljene glede na tip krajevne skupnosti, sklepamo, da dobljene odgovore lahko jemljemo kot razmeroma zanesljivo oceno stališč predstavnikov vseh ljubljanskih krajevnih skupnosti. Nimamo pa odgovora na vprašanja, kakšna so dožemanja krajanov, ki so v delovanju organov krajevne skupnosti manj aktivni in jih torej krajevna skupnost ni navedla kot možne respondente. Menimo torej, da smo z anketo zajeli bolj »uradna« kot »neuradna« stališča krajanov, pri čemer ni jasno, ali bi bila razlika med obojimi velika ali ne.

Ocene mladinske odklonskosti — mit o prestopništvu

Več vprašanj ankete je spraševalo po obstoju, obsegu in vrsti odklonskih vedenj mladine v krajevnih skupnostih, po stopnji zaskrbljenosti krajanov ter mnenjih o prostorski in časovni porazdelitvi takih pojavov. Ugotovitve kažejo:

— da v večini krajevnih skupnosti take pojave poznajo, vendar je teh pojavov v mestnih krajevnih skupnostih več in so tudi bolj raznoliki;

— da so v krajevnih skupnostih najbolj zaskrbljeni nad vedenjem, ki je morda družbeno manj nevarno, vendar bolj vidno, moteče in ogroža širši krog krajanov. Take oblike vedenja so: povzročanje hrupa in nemira, zloraba alkoholnih pijač, vandalizem in drobne tatvine (kolesa);

— da se približno v polovici krajevnih skupnosti krajan pritožujejo nad takim vedenjem, vendar je tovrstnih pritožb v urbanih krajevnih skupnostih veliko več kot v ruralnih;

— da približno dve petini respondentov (predvsem iz urbanih krajevnih skupnosti) menita, da se število takih pojavov povečuje, ena petina (predvsem iz ruralnih) pa jih meni, da se obseg zmanjšuje;

— da lahko v mnenjih anketiranih predstavnikov krajevnih skupnosti najdemo nekakšno »mitično« dožemanje, da je mladinske odklonskosti (prestopništva) zelo veliko in da je zelo nevarno, vendar ne v njihovi matični krajevni skupnosti, temveč v sosednjih ali še bolj oddaljenih krajevnih skupnostih. Takšen »kolektivni

nesporazum«¹⁰ o splošni ravni mladinske odklonskosti smo pripisali neskladju med (relativno skromnimi) osebnimi izkušnjami s prestopništvom ter informacijami iz javnih občil, ki o pojavu veliko pišejo.

Dejavnost krajevne skupnosti v zvezi z odklonskostjo mladine

V zvezi s tem vprašanjem smo spraševali: kdo se ukvarja s tovrstnimi problemi v krajevni skupnosti? Ali so bili takšni pojavi predmet kakšnega posebnega sestanka ali točke sestanka? Kakšni so bili sprejeti sklepi takšnega sestanka? Kakšne so sicer izkušnje v zvezi z organizirano prostega časa in drugačnega vključevanja mladine v delovanje krajevne skupnosti? Ugotovili smo:

— Da se s temi problemi v različnih krajevnih skupnostih ukvarjajo ljudje z najrazličnejšimi zadolžitvami (skupaj 28 različnih »funkcij«!). Čeprav ta podatek sam po sebi ne omogoča negativnih sklepov, pa smo na podlagi drugih podatkov sklepali, da govori bolj o nekakšnem praznem prostoru skrbi za mladino in ukvarjanja z odklonskimi pojavi, kot pa o morebitni celovitosti in vsestranski pokritosti tega področja.

— Da je med ljudmi, ki se ukvarjajo s takimi pojavi, le malo članov ZSMS (4), DPM (1) in celo komitejev za DS in SLO. Menimo, da to govori o siceršnji majhni dejavnosti ZSMS in DPM, še posebej v zvezi z odklonskimi pojavi, pa tudi o tem, da obravnavanje mladinske odklonskosti ter njenega preprečevanja le v majhni meri nastopa kot predmet dela komitejev za DS.

— Da je malo manj kot polovica krajevnih skupnosti v zadnjih dveh letih obravnavala probleme odklonskosti mladine kot posebno točko dnevnega reda (največkrat kak organ SZDL ali OOK).

¹⁰ Izraz »kolektivni nesporazum« uporablja Matza (1964) v zvezi z razlago skupinske dinamike prestopniške mladinske skupine, tukaj pa ga uporabljamo na ravni pojasnjevanja javnega mnenja. Downes (1966) poroča o podobnih ugotovitvah v zvezi z raziskovanjem nevarnih in agresivnih mladinskih gengov. Kjerkoli so spraševali po njih, povsod so dobili odgovor, da so nevarne in strukturirane skupine včasih tam bile, sedaj pa so menda v sosednjem območju mesta. Downes zaključuje ustrezno poglavje s kritiko teorij, ki izhajajo iz predstave strukturiranih in organiziranih skupin in tako predstavo označuje za mitično.

— Analiza sklepov takih sestankov je pokazala le skromen razpon vsebin, ki se velikokrat izčrpajo v formalnem pozivanju k aktivnosti, zahtevah po mentorski pomoči ali pa (predvsem) omejitvenih ukrepih.

— Prevladujoč vtis ob odgovorih na odprta vprašanja je, da se o odklonskosti mladine začne razpravljati ob ekscesnih dogodkih, ali pa se razpravlja o tem rutinsko, sklepi pa se velikokrat ne uresničujejo, bodisi ker so tako formalni, da ne obvezujejo nikogar, bodisi da se nanašajo na stvari, »ki jih ni mogoče narediti«, bodisi da implicirajo, da se s temi pojavi pač ukvarja nekdo drug (specializirane službe).

— Da ob navajanju dobrih izkušenj v zvezi z vključevanjem mladine v dejavnost krajevne skupnosti najdemo še več odgovorov (tabela 1), ki izrecno ali implicitno kažejo na nezadovoljstvo krajanov s sedanjim stanjem, zavedanje nekakšnih pomanjkljivosti ali nezadostnosti obstoječega položaja mladine v krajevni skupnosti.

— Pri tem se kot magična formula včasih kaže omenjanje »novih metod dela«, ki na nov način mistificira mladino in skriva problem odnosa med krajanji (mlajšimi in starejšimi) za vprašanjem »metod«.

— Da več kot četrtina anketiranih meni, da pobude mladine v delovanju krajevnih skupnosti upoštevajo manj kot druge pobude ali pa sploh ne, medtem ko 1/6 respondentov meni, da mladina sploh ne daje nobenih pobud.

Sodelovanje z zunanjimi specializiranimi ustanovami

Predstavnike krajevnih skupnosti smo povprašali po obstoju in vsebini sodelovanja z organi za notranje zadeve, socialno službo in sodiščem, ter po njihovih mnenjih o ustreznosti dela teh ustanov. Ugotovitve so:

— Pogostost in obširnost odgovorov daje vtis o tesnem sodelovanju z organi za notranje zadeve, še vedno pogostem sodelovanju s socialno službo in zanemarljivih stikih s sodiščem.

— Kot ključna dejavnika sodelovanja z organi za notranje zadeve nastopata komite za DS in SLO ter lokalni miličnik-varnostnik. Najpogostejši in osnovni predmet sodelovanja je varnostno-politična ocena, oblika sodelovanja pa pogovor z varnostnikom.

Tabela 1: Razvrstitev vsebin iz odgovorov o splošnejših vtisih in izkušnjah pri organiziranju prostega časa mladine ter o konfliktih na tem področju

Povzetek vsebine odgovora	Stev. takih vsebin v odgovorih
1. Opisovanje dobrih izkušenj, ki se nanašajo na:	
— športna in druga društva, krožke v šolah, tabornike uspela ustanovitev ZSMS OO, sezonske prireditve, odziv mladine za prostovoljno delo, dobro vključevanje	14
2. Izrecna mnenja o obstoju konfliktov	
— konflikti so	9
— konfliktov ni, nimamo problemov	2
3. Navajanje probemov, težav, ovir, kot pojasnjevanje nezadovoljivega stanja	
a) Kritika mladine in mladinske organizacije	
— mladina ni zainteresirana, angažirana, je apatična, ji je le za zabavo, samo zahteva denar, se izogiba organiziranim oblikam	8
— mladinska organizacija deluje slabo, zaradi nesposobnosti ali neuspoboljenosti njenega vodstva	3
b) Nezadovoljiv odnos odraslih, starejših	
— odrasli so nerazumevajoči, kritični in nestrpni, posplošujejo, sodijo le po slabih primerih, so vnaprej nezaupljivi	11
c) Nezainteresiranost in nedejavnost družbe	
— nezainteresiranost družbe, DPO-jev, z mladino se nič ne dela, ni mentorjev (izgovori: »ni denarja« ali »nimamo pravih metod dela« ali »smo nezainteresirani za mladino«), ne organiziramo oblik preživljanja prostega časa	15
— je dovolj možnosti za vse	2
d) Pomanjkanje materialnih pogojev	
— ni denarja	6
— ni prostorov	11
4. Potrebnost novih metod dela	
— so potrebe po novih metodah dela, a teh metod nimamo, jih iščemo (splošno)	14
— opredelitve novih metod dela (skozi zabavo in interes do delovnih navad, prilagojene metode času in prostoru)	3
— delamo le z najmlajšimi (in še to v organizacijah z »obveznim« članstvom), s starejšimi ne znamo več delati, za njih ni ničesar	4
5. Ostalo	
— kmečka mladina dela na zemlji, šola-joči nimajo v mestu nobenih oblik preživljanja prostega časa, mladina na podeželju je prostorsko odmaknjena	5
— starši bi morali biti bolj odgovorni; krajevna skupnost je še mlada	2

— Odgovori dajejo vtis, da medsebojno informiranje poteka praviloma na iniciativo miličnika (ki bodisi podatke išče ali pa meni, da mora o nečem obvestiti KS), ali pa periodično ob izdelavi varnostno-politične ocene.

— Vsi anketirani ocenjujejo sodelovanje z ONZ kot zelo zadovoljivo. Sklepali smo, da je zadovoljiva predvsem jasna razmejitev vlog ter jasna in enoumna opredelitev predmeta in metod delovanja ONZ, pri čemer ni potrebna kakšna posebna problematizacija (aktivnost) krajevnih skupnosti in njenih organov.

— Vloga krajevnih skupnosti v teh odgovorih ni bila omenjena, vendar pa so nekateri respondenti menili, da je »samozaščitno ravnanje stvar krajanov«, drugi pa so opozorili, da »sodelovanje z milico poteka predvsem kot retrogradno informiranje, ni pa nobene vzgojne ali preprečevalne dejavnosti«. Eni so poudarili, da je to sodelovanje vezano le na »splošne opise in analize« (varnostna ocena), drugi pa so navajali ukvarjanje s konkretnimi primeri, zbiranje obvestil in posredovanje svojih mnenj.

— Ocene o sodelovanju s socialnimi službami so manj enotno pozitivne. Najpogostejši subjekt sodelovanja je zdravstveno-socialna komisija.

— Več anketiranih opozarja, da sodelovanja ni, oziroma da ga pogrešajo. Predvsem jim zamerejo togo, administrativno, pisarniško poslovanje, neprisotnost na terenu, oziroma to, da »socialna služba le zahteva informacije, nič pa ne naredi«. Odgovori kažejo težnje, da bi morala biti ta služba na terenu bolj prisotna, da bi morala več narediti s posameznimi »primeri«, ter da bi morala v reševanje problemov bolj vključevati ljudi s terena.

— Ob manj ugodnem ocenjevanju socialne službe smo opazili delno nestvarna pričakovanja o možnostih socialne službe, delno pa dejansko pripravljenost in interes ljudi za večjo aktivnost in razvijanje sodelovanja.

— Polovica respondentov meni, da je sodelovanje s strokovnimi ustanovami nezadovoljivo in da bi moralo biti drugačno. Med vsemi odgovori na odprto vprašanje o zahtevani »drugačnosti« dve tretjini navajata, da je potrebno več informacij in da mora krajevna skupnost v sodelovanju imeti večjo vlogo, obveščanje javnosti mora biti boljše in posebej, socialna služba na terenu naj bo bolj prisotna. Manjšina odgovorov nakazuje potrebo po povezovanju ustanov oziroma po bolj strokovnem delu.

Naravnost krajanov ter potrebe in možnosti preprečevanja

Zadnja skupina vprašanj je spraševala o temeljnem odnosu ustanov in krajanov do odklonskih pojavov, o zahtevah po drugačnem odnosu, o dojetanju potreb, možnosti in ovir za razvijanje posebnih preprečevalnih dejavnosti. Ugotovili smo:

— Anketirani ocenjujejo vse ustanove (celo milico) kot predvsem prizanesljive v svojem temeljnem odnosu. Krajanje — javnost pa označujejo kot manj prizanesljive, vendar bolj razpete med dva pola: **ravnodušnost in represivnost**. Osnovna nota odnosa krajanov do odklonskih pojavov se kaže (v primerjavi z odnosom ustanov) kot najbolj ravnodušna in hkrati najbolj stroga. Več anketiranih pravi: »Odnos je ravnodušen, če nisi prizadet, in represiven, če si sam oškodovan.« Ta podatek kaže na določeno nestvarnost pričakovanj v zvezi z angažiranjem krajanov v preprečevalnih dejavnostih.

— Na vprašanje, ali je sedanji odnos ustanov v obravnavanju odklonskosti ustrezen, je (presenetljivo) takega mnenja le 6 od 64 anketiranih. Skoraj polovica jih meni, da bi moral biti ta odnos bolj strog. Spet presenetljivo je, da so takega mnenja v večji meri predstavniki ruralnih krajevnih skupnosti, ki se manj srečujejo s tovrstnimi pojavi ter so od njih manj ogroženi in zaskrbljeni kot predstavniki mestnih krajevnih skupnosti. Tretjina anketiranih se je opredelila za odgovor, da bi moral biti odnos — ne bolj strog — a drugačen. Pri tem opisujejo bolj angažirano, zainteresirano, odgovorno in tudi »tretmansko« delovanje strokovnih ustanov, posameznikov in širše družbe.

— Večina anketiranih odgovarja, da v njihovi krajevni skupnosti nimajo posebnih preprečevalnih dejavnosti, in večina jih tudi navaja, da je čutiti potrebo po večjem angažiranju krajevne skupnosti v tem smislu. Večina pa jih tudi zna naštetih ovire za takšno večjo angažiranje (tabela 2). Med temi ovirami najdemo navajanje prav vseh subjektov (individualnih in kolektivnih, formalnih in neformalnih), tako da nastaja vtis, kot da se anketirani zavedajo širine, družbenosti, večkratne vzporedne vzročne pogojenosti ali recimo pomembnosti sistemskih pogojev tako nastajanja odklonskosti kot razvijanja kakih novih (preprečevalnih) dejavnosti.

Tabela 2: Razvrstitev vsebin odgovorov na vprašanje o ovirah za večje angažiranje krajevnih skupnosti in njenih organov pri preprečevalnih dejavnostih

Vsebina odgovora	Število odgovorov
1. Pomanjkljivosti »odraslih« (krajanov)	
— premalo angažiranja odraslih, premalo tolerantnosti, nihče se ne čuti odgovornega, preslabo razvita zavest, čut za DS	9
2. Pomanjkljivosti staršev	
— dajejo potuho, ne sodelujejo	2
3. Kritika mladine	
— ne sodelujejo, niso zainteresirani	6
4. Kritika DPO, samoupravnih organov in (društev)	
— DPO niso zainteresirane, so premalo angažirane in dejavne, vsi organi prenašajo odgovornost na drugega, aktivisti so preobremenjeni z drugim delom	6
5. Kritika mladinske organizacije	
— OK ZSMS ali OO ZSMS so premalo angažirani, premalo usposobljeni	6
6. Premalo sodelovanja	
— med krajevnimi skupnostmi, šolo in družino; posebej med krajevnimi skupnostmi in družino	9
7. Pomanjkanje materialnih sredstev in znanja	
— ni denarja	4
— ni prostorov	6
— ni mentorjev	4
— ni oblik dela, znanja, organiziranosti, organov	5
8. Ostalo	
— negativni vplivi širšega družbenega okolja, krajevnih skupnosti ne dopušča iniciative mladim; krajevni skupnosti ne pustijo, da bi izvršila svoje iniciative (po enkrat)	3

Razpravljanje — pomen ugotovitev

Predstavnike ljubljanskih krajevnih skupnosti smo anketirali z namenom, da bi ugotovili potrebe, pripravljenost, možnosti in ovire za razvijanje preprečevalnih dejavnosti v zvezi z odklonskosti mladine v krajevnih skupnostih. Ker pri »preprečevalnih dejavnosti« nismo imeli v mislih predvsem delovanja poklicnih in specializiranih služb, temveč bolj na prostovoljnih

odločitvah temelječo dejavnost laičnega prebivalstva — krajanov, skupaj z najprimernejšimi organiziranimi subjekti (predvsem) krajevnih skupnosti — so nas zanimala stališča krajanov oziroma krajevnih skupnosti glede njihovega obstoječega ali šele potencialnega bodočega delovanja. Za njihovo mnenje smo poskušali zvedeti bodisi z neposrednimi vprašanji (npr. Ali je potrebna preprečevalna dejavnost?), bodisi s spraševanjem po obsegu odklonskega vedenja, obstoju različnih konfliktov, oblik in pogojev življenja mladine v krajevnih skupnostih.

Kakšna so torej stališča krajanov?¹¹ V kolikor jemljemo zajeti vzorec anketiranih predstavnikov krajevnih skupnosti kot reprezentativen in v kolikor upoštevamo vse njihove odgovore — zares, ne zgolj kot celoto, temveč tudi posamezne odgovore, moramo odgovoriti, da so njihova stališča predvsem različna, včasih tudi paradoksnost protislovna. Tako na primer vlada v krajevnih skupnostih določena zaskrbljenost nad odklonskimi pojavi mladine (predvsem bolj javnimi in širok krog krajanov motečimi oblikami), vendar pri veliki večini krajevnih skupnosti hkrati prevladuje prepričanje, da je pa drugje, v sosednjih in oddaljenejših krajevnih skupnostih takih oblik in prestopništva več. Takšno dojemanje smo interpretirali kot deloma »mitično«, oziroma kot svojevrstni znak pretiranih, z javnimi občili posredovanih predstav o mladinski odklonskosti.

Anketirani krajanje z obstoječim stanjem (v zvezi z »mladinskimi« problemi v krajevnih skupnostih) v zaskrbljujoče velikem številu niso zadovoljni. Znaki njihovega nezadovoljstva niso usmerjeni zgolj na enega od družbenih subjektov, temveč na najrazličnejše subjekte in pogoje

¹¹ Oziroma, kdo so bili ti krajanje? Odgovori in način vzorčenja kažeta, da so bili to tisti, za katere velja mnenje, da se bolj ali manj zanimajo ali ukvarjajo z vprašanji mladine, obenem pa so to večinoma tudi krajanje, ki imajo v organih krajevnih skupnosti določene funkcije. Z ozirom na vrsto funkcij se odgovori krajanov ponekod tudi pomembno razlikujejo: krajanje, ki smo jih tehnično poimenovali za »člane DPO« v primerjavi z drugo skupino, tehnično poimenovano »krajevna samouprava«, dojemajo stvarnost pozitivneje, ocenjujejo, da je problemov manj, ter najdejo med stvarnostjo in idealnim (zaželjenim) stanjem veliko manjši razkorak. Take razlike nas opozarjajo, da krajanje niso enotna skupina, da so v krajevnih skupnostih različni in verjetno tudi nasprotni interesi v zvezi z marsikatero pobudo ali dejavnostjo organov krajevnih skupnosti in njenih krajanov. Glej Dekleva in drugi, 1985, s. 147—222.

družbenega življenja. Kar polovica krajanov tudi ni zadovoljna z delovanjem strokovnih specializiranih ustanov, saj mislijo, da bi moralo biti njihovo delo drugačno. S temeljno noto njihovega odnosa do mladinske odklonskosti pa je zadovoljna le manj kot desetina anketiranih krajanov. Od nezadovoljnih se kar polovica zavzema za strožje obravnavanje mladinske odklonskosti. Tu pa naletimo na zanimivo nasprotje: za strožji odnos se zavzemajo v veliko večjem številu predstavniki tistih krajevnih skupnosti, kjer poznajo manj odklonskega vedenja ter kjer so nad njimi tudi manj zaskrbljeni. Drugo nasprotje se kaže v odgovorih druge polovice nezadovoljnih krajanov, ki se (nasproti strogosti) — zavzemajo za bolj angažiran, pošten, odgovoren in velikokrat tudi bolj razumevajoč in »tretmanski« odnos.

Naslednje protislovje v odgovorih se naša na lastno vlogo krajanov oziroma krajeвне javnosti. Medtem ko krajanji sami sebe (krajanje) ocenjujejo kot najbolj bodisi represivno bodisi ravnodušno naravnane, pa si želijo oziroma se zavzemajo za pomembnejšo vlogo krajanov in javnosti v obravnavanju odklonskosti za tako delovanje ustanov, ki naj bi ravno njih (javnost in krajanje) pomembneje in smiselneje vključila v reševanje tovrstnih problemov.

Vsi odgovori kažejo na nasprotje med potrebami (ali morda zastavljenimi in deklariranimi nalogami) in stanjem, stvarnimi možnostmi. Medtem ko večina anketiranih vidi potrebe po večji dejavnosti v smislu preprečevanja, pa so obenem anketirani krajanji tudi najbolj zgovorni izčrpani v navajaju različnih ovir, nemožnosti, nedejavnosti, pomanjkljivosti in nezadovoljivosti najrazličnejših subjektov in okoliščin.

Morda ni prenapeta ocena, da so nasprotja in protislovja v odgovorih na našo anketo deloma tudi odraz nasprotij in protislovij v uporabi pojmov »krajan« in »krajevna skupnost«, ki sta tvorila (pojma namreč) nekakšno implicitno ozadje naše ankete. Protislovnost tega ozadja — posebno v mestnih krajevnih skupnostih — se namreč kaže kot protislovje med krajevno skupnostjo kot zamišljenim mestom usklajevanja in uresničevanja mnogih interesov krajanov, in stvarno krajevno skupnostjo kot razmerno omejenim in uradnim prostorom reševanja zgolj nekaterih parcialnih problemov, pri čemer ta prostor razpolaga s povečini premajhnimi materialnimi in drugimi sredstvi. Podobno protislovje najdemo lahko med krajanom kot za-

mišljenim individualnim nosilcem mnogih interesov in dejavnosti, ki naj se uresničujejo po mehanizmih in organih krajeвне skupnosti, ter med krajanom kot posameznikom, ki se čuti le malo vezanega na svojo krajevno skupnost (in v mestnih krajevnih skupnostih velikokrat ne ve, kje so sploh meje njegove krajeвне skupnosti). Podobna so tudi protislovja v naših reakcijah do odklonskosti nasploh, ki so v veliki meri pogojena s segmentiranostjo vlog mestnega življenja.¹²

Stališča anketiranih krajanov bi torej lahko označili kot simptomatičen protisloven splet na eni strani represivno-ravnodušnih naravnosti, na drugi strani pa prepričanje, da bi morali delati z mladino še na drugačen (nerepresiven), angažiran, pošten, odgovoren, strokoven, »človeški« način, z »novimi metodami dela«, vključevali naj bi krajanje v razreševanje problemov ter zagotovili skrb za povezanost krajanov in organov krajeвне skupnosti. Eni in drugi strani tega protislovnega spleta stališč bi verjetno lahko našli ustrezno čustveno in miselno podlago v pogojih življenja v mestnem okolju oziroma v pogojih družbenega življenja pri nas. Morda se represivna in »kaj-me-briga« stališča porajajo iz občutkov ogroženosti in nezavarovanosti ter občutkov nemoči zaradi določene nepreglednosti in zapletenosti vseh silic, ki vplivajo na pogoje življenja v različnih okoljih in tudi v krajevnih skupnostih. Po drugi strani zahteve in izražene potrebe po razvijanju »novih oblik dela« verjetno temeljijo na predstavah ljudi o tesneje in odgovorneje povezanih skupnostih, pa tudi na družbeno veljavnih (deklariranih) zamislih o delovanju krajevnih skupnosti, o mehanizmih, ki

¹² Problem družbenega nadzorstva se v urbani civilizaciji kaže kot problem različnih normativnih sistemov v katere je posameznik v svojih različnih vlogah vključen. Raznolikost in nepovezanost teh vlog in normativnih sistemov se pogosto ilustrira s frazo, da v mestih »delamo na enem kraju, spimo na drugem, denar trošimo na tretjem, zabavamo se na četrtem, itd.«. Velikokrat menimo, da je posledice take objektivne segmentiranosti življenja mogoče preprečiti s pozivanjem na zavest ljudi (na primer ob kritiki vedenja delavcev, ki se v svojem podjetju »samoupravno« odločajo za višje cene svojih proizvodov, v vlogi kupcev pa tožijo nad inflacijo, upadanjem življenjskega standarda in drugim). Ali bi lahko z dokajšnjo mero karikiranja rekli, da je problem naših protislovnih stališč do odklonskosti ter zapletene dinamike ocenjevanja stroškov in koristi ob oblikovanju individualnega ravnanja pogojen tudi z dejstvom, da »kradem tu, deviante obravnavam drugje, okraden pa sem na tretjem kraju«?

naj skupnost kot skupnost oblikujejo ter ji dajejo svoje družbeno-politične in tudi psiho-socialne vsebine.¹³

Kaj nam spoznanja o pisani protislovnosti stališč krajanov povedo v zvezi z razmišljanji o načrtovanju preprečevalnih dejavnosti? Po eni strani to, da krajevna skupnost kot protislovnost celota ni sama po sebi avtomatično pripravljena in sposobna razvijati tovrstnih »mladinskih« dejavnosti, kakor je tudi premalo pripravljena in usposobljena za razvijanje še drugih dejavnosti, ki bi »pokrivale« prostor pojavljanja in uresničevanja »pluralizma samoupravnih interesov«. Ta primanjkljaj se očitno izraža v stališčih anketiranih krajanov, ki pričakujejo ali si zamišljajo tudi drugačne oblike in vsebine dejavnosti v okviru krajevne skupnosti.

Določen del teh pričakovanj ali razkoraka med stvarnostjo na eni strani ter željami ali deklaracijami na drugi strani pa zadeva posebej strokovne ustanove. Anketirani krajanji sicer ob delovanju enih ustanov čutijo zadovoljstvo (kar smo hipotetično razložili z jasno razmejitvijo funkcij in odgovornosti), ob drugih pa čutijo nekakšno neustrezno oddaljenost in si želijo več sodelovanja krajevne javnosti na področju dela teh ustanov. Krajevna skupnost je torej na nek način izguba mandat, ki ga je zgodovinsko imela, in ga predala strokovnim specializiranim ustanovam. To pomeni, da ne more več zlahka vplivati na delo teh ustanov, temveč si le še želi, da bi ustanove krajevno skupnost pritegnile k razreševanju problemov iz njihove pristojnosti. Ta obrat, ki na posebnem področju spremlja proces centralizacije družbenih struktur, je poskušal stvarno opisati Hoghugh, ko je napisal, da »ne moremo več zahtevati od sodobne lokalne skupnosti, naj opravi svojo stvar« (razvija notranjo povezanost), temveč je bolj stvarno zahtevati, »naj deluje kot podaljšana roka ustanov«.¹⁴

Ta misel implicira nove vloge in funkcije strokovnih ustanov. Te nove funkcije in vloge naj bi pokrivale primanjkljaj, ki je nastal takrat, ko smo z ustanovami poskušali (še celo ustrez-

¹³ Podobne splete stališč, na eni strani represivnih, na drugi strani pa izražajočih pripravljenosti po krepitvi skupnosti, tudi v smislu »pomoči« deviantom, kažejo mnoge raziskovalne ugotovitve drugod v pogojih urbaniziranega življenja. Podobne ugotovitve prinaša tudi raziskava UNSDRI »Juvenile social maladjustment« (1984), ki je obravnavala pet velemest v deželah v razvoju.

¹⁴ Hoghugh, 1983.

neje?) nadomestiti razpadajoče funkcije, ki jih je prej izpolnjevala lokalna skupnost, in ki jih še z novimi funkcijami nadgrajujejo družbena pričakovanja v sodobnosti. Gre torej za potrebo strokovne refleksije potreb, ki jih izražajo krajanji, ter za refleksijo načinov dela strokovnih ustanov, ki te potrebe lahko v večji ali manjši meri zadovoljujejo, ki lahko tvorijo ali pa omejujejo prostor sodelovanja takih osebnih (a ne zasebnih!) iniciativ krajanov v odzivanju na odklonskost, reševanju socialnih problemov, poskusih ustvarjanja bolj povezane in čustveno zadovoljujoče skupnosti.

Ob spoznani potrebi, da bi strokovne ustanove v svojem delovanju odpirale možnosti za sodelovanje krajanov ter spodbujale uresničevanje njihovih iniciativ, pa ostaja dejstvo, da bodo morda interesi in dojemanja krajanov v zvezi s temi poskusi zelo različni in tudi nasprotni. Če v razvijanju skupnostno relevantnih dejavnosti ne želijo sodelovati vsi krajanji, bi lahko sodelovali vsaj tisti, ki si tega želijo. Vendar pa se bodo v takem sodelovanju — do katerega bo prišlo samo, če ne bodo krajanji delali »le za potrebe ustanove« — izražale tudi njihove parcialne zamisli in interesi. Izziv za strokovne ustanove bi lahko bil, da čim večjemu številu krajanov odpirajo možnosti takega sodelovanja v skladu z njihovimi lastnimi interesi, vendar da pri tem še posebej podpirajo in spodbujajo dogajanja, ki krepijo povezanost (avtonomne) skupnosti, ki pomenijo odpiranje poti za razreševanje nasprotij v dialogu.

V zvezi s preprečevanjem odklonskih pojavov se zavzemamo za odpiranje prostorov za mladinske dejavnosti.¹⁵ Vendar pa zaradi določene

¹⁵ »Mladinska dejavnost« seveda lahko pomeni karkoli, ali nič, ali vse. Običajni pomisleki in dileme v zvezi z mladinskimi dejavnostmi bi lahko bili: ali spontane ali organizirane; ali prostovoljne ali obvezne; poučevalno-vzgojne ali komercialno integrirane ali svetovno nazorsko heterogene in pluralistične; itd. Družbeno-politično prevladujoči (deklarativni) odgovori na ta vprašanja so znani, prav tako stvarnost.

Še eno vprašanje bi lahko bilo, zakaj ravno »mladinske« dejavnosti, ali obstajajo »posebni mladinski interesi«, itd. S stališča preprečevanja se nam ne zdi toliko važno, da gre prav za mladinske dejavnosti, kot je važno, da to so dejavnosti, da so žive, da obstaja vez med interesi ljudi in njihovim delovanjem ter med tistim, kar se družbeno uresniči kot »dejavnosti«. Gre torej za osebno in neformalno smiselnost in vrednotenje dejavnosti in ne le za formalno, širše družbeno priznano ustreznost smotrov in oblik dejavnosti.

ogroženosti, strahu in nezaupanja (ki se velikokrat vežejo na ocenjevanje »mladinskih« dogajanj) ostaja možnost, da bodo take mladinske dejavnosti izzvale celo še bolj represivne naravnosti in ukrepanja. Le-te (represivne) naravnosti se verjetno porajajo iz številnih izvorov in zaradi številnih razlogov, vendar pa se nam zdi, da bi omenjeno razvijanje mladinskih dejavnosti lahko odpravljalo enega od takih izvorov. Menimo namreč, da vsaj del dojemanj ljudi nastaja iz občutkov ogroženosti zaradi »odsotnosti« subjekta povezovanja v krajevnih skupnostih, odsotnosti subjekta, ki bi na nek stvaren način (in ne le pretežno »formalno-politično«) »skrbel za stvari«, »poznal probleme«, »upošteval interese«. Kljub temu, da je iluzorno pričakovati nastop takega idealnega subjekta, pa

menimo, da se z razvijanjem dejavnosti, ki so na nek način načrtovane in usmerjene, krepijo občutki varnosti pri ljudeh ter s tem zmanjšuje njihova težnja po omejevalnem ukrepanju (ki naj bi dokazovalo, da še vedno je nekdo, ki »ima moč« in sredstva za ukrepanje, pa čeprav je to le omejevanje). Gre torej za vprašanje, ali se strokovne ustanove z iskanjem novih metod in vsebin strokovnega dela lahko pojavljajo v krajevnih skupnostih kot (so)subjekti takih dejavnosti, ki naj odpirajo možnosti uresničevanja posameznih iniciativ, ob tem vendarle razvijajo integrativna dogajanja v skupnosti ter s tem zmanjšujejo potrebo po spodbujanju konfliktnih vedenjskih strategij med devianti in drugimi družbenimi subjekti.

LITERATURA

1. Cohen, S.: Notes on the dispersal of social control. *Contemporary Crises*, 3/1979, št. 4, s. 339 do 364.
2. Dekleva, B.: Nekatera nasprotja in razpotja programov za preprečevanje (mladinskega) prestopništva. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 35/1984, št. 2, s. 123—133.
3. Dekleva, B.: Skupnostni programi obravnavanja in preprečevanja deviantnih pojavov. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 36/1985, št. 1, s. 3.
4. Dekleva, B. in drugi: *Preprečevanje odklonskosti mladine v krajevnih skupnostih*, raziskava. Ljubljana, Inštitut za kriminologijo, 1985.
5. Downes, D.: *The delinquent solution*. London, Routledge, 1966.
6. *Gradiva delovne skupine za proučitev pojavov odklonskosti med ljubljanskimi otroki in mladino pri predsedstvu MK SZDL Ljubljane*. Tipkopisi, 1982.
7. Hoghugh, M.: *The delinquent*. London, Burnett books, 1983.
8. Joutsen, M.: *Dealing with child offenders in Finland*. Helsinki, Research institute of legal policy, 1983.
9. *Juvenile social maladjustment*. UNSDRI publication 22. Fratelli Palombi Editori, Rim, 1984.
10. Matza, D.: *Delinquency and Drift*. London, Wiley, 1964.
11. McClintock, D.: Poročilo Mednarodnega društva za kriminologijo. V: *Youth crime and Justice*. Centro nazionale di prevenzione e difesa Sociale, Milano, 1985.
12. *O preprečevanju družbeno negativnih pojavov otrok in mladine*. Reubliška konferenca SZDL, Ljubljana, 1974.
13. *Predlogi delovne skupine za učinkovitejše preventivno delo na področju mladoletniškega prestopništva v Ljubljani*. Skupnost socialnega skrbstva mesta Ljubljane, tipkopis 1980.
14. *Problematika negativnih pojavov otrok in mladine*. Gradiva za problemsko konferenco OK SZDL Ljubljana—Šiška. Tipkopis, 1982.
15. Tanjšek, P.: Možnosti za uveljavljanje iniciativnih skupin občanov v krajevni skupnosti. V: Stritih, B. in drugi: *Vpliv družbenega prostora na socializacijo otrok*. Raziskava. Ljubljana, Višja šola za socialne delavce, 1980.

UDC 343.85:343.915 (1-29)

The local Community as a Framework for Prevention of Juvenile Deviancy - Viewpoints of Local Residents

Dekleva, Bojan, M. A., Higher Research Fellow, Institute of Criminology, Ljubljana

In order to develop preventive activities in local communities effectively and sensibly it is necessary to know what are the viewpoints and perceptions of formal and non-formal subjects in a community. This paper presents the standpoints of representatives of official agencies belonging to local

communities in a medium-sized town, concerning the needs and perceptions of juvenile deviancy and its prevention. The article concludes by considering the new roles and functions of specialized professional services connected with activities in local communities.